

jose alders
joan nederlof
maureen teeuwen

vita en violet,
chacun sa tour

‘Een biograaf nieuwe stijl is niet langer iemand die zijn held slaafs op de voet volgt; of hij deze nu goed of vijandig gezind is: hij is zijns gelijke.’

Ontleend aan een uitspraak van Virginia Woolf

Personages

Vita Sackville-West

Violet Trefusis

I

VITA

Ik ben achtentwintig. Ik ben terug op Long Barn.

VIOLET

Ik reis van Parijs via Bourges en Vichy naar Nîmes. De reis is een ramp. Denys is ziek. Hij is zo ziek, dat we de reis moeten onderbreken. Als ik ga kijken hoe het met hem is schreeuwt hij: ga weg, ga weg, je haat me, ik zie het in je ogen. Ik stuur je voortdurend telegrammen: 'vieni, mijn liefste'. In Nîmes vind ik een brief, waarin staat dat je me zes weken niet wilt zien.

VITA

Ik kan het niet.

VIOLET

In Toulon ontmoet ik mijn ouders. Mijn moeder stelt voor dat ik een wereldreis maak met Denys om mijn gezicht te redden. Ik wil scheiden. Mijn moeder dreigt: ik krijg geen cent meer als ik Denys verlaat. Don't torment me. Ik beloof mijn moeder dat ik tot mei bij Denys zal blijven.

VITA

Verdomme nog aan toe, ik kan niet meer schrijven tegenwoordig. Ik word er gek van als ik denk hoe gemakkelijk ik vroeger schreef – tien, twaalf bladzijden per dag! En dichten is helemaal een onmogelijkheid geworden, ik kan niets meer. Niets, niets, niets. Ik moet die verlamming zien kwijt te

raken. Ik wou dat ik arm was, straatarm, geen rooie cent had, dat ik werken moest of verhongeren. Ik heb een drijfveer nodig. Ik ben zo'n ellendige slappeling.

VIOLET

In Monte Carlo logeert Denys in Hotel de Paris. Ik logeer bij mijn vriendin Pat Dansey in villa Bordighera. Denys brengt me elke avond een verplicht bezoek. Dat is de uitdrukkelijke wens van mijn moeder. Mijn moeder zelf wil mij niet meer zien. Kennissen die ik tegenkom op straat en in winkels doen afwijzend tegen me. Alsjeblieft kom naar me toe. Of moet ik naar jou toekomen?

VITA

We ontmoeten elkaar in Avignon en we reizen samen door naar Venetië.

VIOLET

Oh darling, wat een schitterende Botticelli.

VITA

Ik dacht Giotto.

VIOLET

Giotto?

VITA

Ik zou toch zeggen een Rafaello.

VIOLET

Boticelli! En ik vraag of je bij mij wilt blijven.

VITA

Dat kan ik je niet beloven.

VIOLET

Ja, dan hebben we in San Remo al ruzie.

VITA

Er valt ook niets met je te beginnen. Je krijgt nog geelzucht ook.

VIOLET

Ja, kan ik er wat aan doen?! Dat is voor mij toch ook niet leuk! Geelzucht is nou niet bepaald een romantische ziekte.

VITA

In Venetië staar ik in het vieze water van het Canal Grande en ik denk dat een sprong in dat vieze water, in die blubber de beste oplossing is. Jij wilt niet mee terug naar Engeland. Maar ik vind ook niet dat ik je hier kan achterlaten. Dus ik sleep je mee terug.

VIOLET

Zelf ga je meteen door naar Long Barn. Maar ik ga via het huis van mijn ouders, waar ik niet langer welkom ben, behalve op schriftelijke uitnodiging, naar een piepklein huisje in Reading dat Denys voor me gekocht heeft. Dat huisje is zo absurd klein, dat ik maar niet het idee van me af kan zetten dat het niet voor een dwerg gebouwd is. En daar krijg ik weer de kriebels van. Ik heb het gevoel alsof de muren op me af komen. Het plafond op mijn hoofd kan storten.

Lieveling, je weet toch dat ik niet tegen kleine ruimtes kan.

VITA

Ik wou dat ik een week kon slapen en dat ik me, als ik wakker word, nog maar weinig van mijn vorige leven kan herinneren.

VIOLET

Je weet niet hoe vreemd ik me soms voel. Alles wat mensen tegen me zeggen glijdt langs me heen en van me af als water langs een eendenrug. Soms zelfs wat jij tegen me zegt. Bijvoorbeeld over samen weg gaan. Het klinkt allemaal heel legitiem en evenwichtig: de argumenten voor, de argumenten tegen. Maar het is net alsof ik, of een deel van mijn ik, als het ware boven in een boom zit te kijken naar iets, zoals je naar een mierenhoop kijkt: nieuwsgierig en geamuseerd. En je denkt: ja, ze doen erg hun best die mieren echt waar, ze zijn fantastisch, op hun manier zijn ze bewonderenswaardig, maar wat heeft het met mij te maken? Dat deel van mijn ik moet glimlachen, terwijl de onverdraaglijk menselijke kant van mij volkomen aan lager wal is geraakt van verdriet over jouw botheid. Jij vindt dat ik slecht ben en immoreel en egoïstisch, terwijl ik alleen maar puur ben en onbesmet en zeer principieel. Lach maar, je kunt je hele leven lachen en toch is het waar.

VITA

Ik ben buiten. Ik schrijf. Ik zit op de grond op de strook tussen het bos en het korenveld. Ik schrijf terwijl de vage schaduw van grashalmen en korenaren over mijn papier valt. Ik wil de waarheid over mijn leven opschrijven. Wat is mijn leven anders dan een somp, een veen, een moeras. Het is een verradelijke grond met maar één vast veilig plekje in het midden, dat eeuwig en onveranderlijk aan hem toebehoort. Ik moet mij verlaten op mijn herinnering die mij vaak parten speelt en terwijl het heden enorme afmetingen aanneemt is het verleden in nevelen gehuld. Ik ben de hele dag somber en boos geweest, maar nu is alles verstild. Ik ben gisteren wezen zeilen op zee.

VIOLET

Ik geef veel te veel geld uit in antiekwinkels. Wat is er nou eigenlijk van onze liefde terecht gekomen? Een vernederd verminkt sluw ding dat leeft van heimelijke pleziertjes en onechte edelmoedigheden, middelmatige impulsen en onproductief begrip. Maar wat in mijn ogen nog het ergste is, is die schandelijke en verpletterende huichelarij. Onze bedreven verdorvenheid, en niet alleen die van ons maar van iedereen om ons heen, noemt lafheid voorzichtigheid, zelfzuchtigheid liefde, ontwijken wordt attent gevonden. Gemeenheid, bekrompenheid, jaloezie zijn allemaal uitingen van liefde. Geen enkele liefde kan onder zulke omstandigheden gezond bestaan. Het zal altijd een verschrompelde mislukking zijn.

VITA

We ontmoeten elkaar die zomer, maar we zijn niet gelukkig. Onze korte, vrij zeldzame ontmoetingen verlopen altijd stormachtig ten gevolge van al onze scènes en omdat we nooit eens ergens rustig bij elkaar kunnen zijn en praten. Dat werkt op onze zenuwen, nog afgezien van de oude wond die telkens bij ieder nieuw afscheid weer opengereten wordt. Ik denk aan de schrijftafels van Londense hotels, waar we nog maar een kopje koffie bestellen om wat langer te kunnen blijven zitten; aan die eindeloze lunchuurtjes in die talloze restaurants, omdat je nu eenmaal in een restaurant bij elkaar kunt zijn en praten. We ontmoeten elkaar in theaters, the National Gallery en soms in de flat van vrienden, maar waar we elkaar ook zien, steeds weer voelen we ons vernederd door deze onsmakelijke gang van zaken.

Die hele zomer is een aaneenschakeling van dergelijke gebeurtenissen. We zijn niet gelukkig – hoe kan het ook anders?

VIOLET

Ik geef om niemand een moer dan om jou.

VITA

Ik heb de publikatie van ‘Challenge’ stop gezet. Mijn moeder zag direct dat Eve staat voor jou en ze vond het verschrikkelijk.

Ze vond het boek bovendien saai, ‘fantastisch saai’. En ze dacht dat het een vergissing zou zijn om het te publiceren.

VIOLET

Je bent zwak, Vita!

VITA

Het boek is gedrukt maar nog niet gebonden. We naaien het aan elkaar en we stoppen het tussen de lavendel.

VIOLET

Herinner jij je Duntreath nog, Vita? Ik heb hier de kamer die jij twaalf jaar geleden had toen je voor het eerst bij mij logeerde. Weet je het nog?

Weet je nog hoe ik met een dolk achter je aanzat door de gangen van het kasteel. Weet je nog hoe we buiten samen hutten bouwden in de bomen, hoe ik dan achter je aanrende door alle velden en alle weiden. En hoe we ’s avonds de hele nacht lagen te kletsen op jouw kamer?

VITA

Ik kreeg vanochtend een triest briefje van Harold. Meestal laat hij het niet merken als hij gedeprimeerd is. Eigenlijk is hij de enige aan wie ik altijd met grote tederheid denk. Soms denk ik met dezelfde tederheid aan Ben,

zelden aan Nigel en nooit aan Violet. Ik ben zo hard tegen haar dat ik haar zonder een zweem van medelijden vrijwel van alles aan zou kunnen doen. En ook gedaan heb. En juist hierdoor wordt het geheel zo raadselachtig en hartverscheurend.

VIOLET

Ik ben op Clingendael, ik lees boeken, ik schrijf brieven. Mijn moeder is onuitsprekelijk grof tegen me. Vita, ik hou vreselijk veel van je. Voor jou zou ik iedere misdaad begaan, iedere andere liefde opofferen. Je mag me niet bedriegen. Dat verdien ik niet. Je moet wel ziek zijn want het is een misdaad iemand te bedriegen waar je van houdt.

Oh Mitya, où diable t'es tu fourée. Veux tu bien sortir de là-et vivement! Je schrijft me haast niet en als je me schrijft wat bedoel je dan als je zegt dat je nooit aan me denkt?

VITA

Ik beloof je dat we van deze winter op reis gaan naar Hyères. Jij bent op Clingendael, ik sta voor een winterlandschap van een onbekende Hollandse meester. Het komt me zo voor dat het leven geen waarde meer heeft. Ik huil tot mijn lichaam er van schokt en dat alles omdat een vrouw met een veel te grote rode mond, die me doet denken aan meloen, kersen en gouddraad door haar haar, mijn begeerte heeft gewekt. Ze is verdwenen. Weg.

VIOLET

Nee. Ik ben terug in Reading. Het is november.

VITA

Het is januari. En we gaan naar Hyères!

VIOLET

Oh darling, wat een snoepje van een laat-Romaans kerkje.

VITA

Nee. Dat is nou typisch vroeg-Gotisch.

VIOLET

O ja?

VITA

Dat zie je aan die puntraampjes.

En dat zie je ook aan die balkconstructie.

VIOLET

Maar er zit toch een koperen deurklink aan de deur?

VITA

Ik krijg een brief van Harold. Hij is wanhopig. Wat bedoelt hij nou: 'Je bent nog egoïstischer dan Aggripina tijdens haar ergste momenten, optimistischer dan de maagd Maria tijdens haar vrolijke momenten en zwakker dan een poliep die in een meer rond- dobbert'?

Ik heb nooit ontkend dat ik een min of meer afschuwelijk karakter heb. Ik kan niet trouw zijn, dat heb ik trouwens nooit gekund. Het enige wat ik voor mijzelf kan aanvoeren is dat ik mijn gevoelens wat betreft de liefde strikt gescheiden houd: Jekyll en Hyde.

Ik heb een dubbele persoonlijkheid waartegen ik door mijn slapheid en gebrek aan discipline nooit gestreden heb.

VIOLET

We zijn terug in Engeland. Ik wil Denys spreken. Maar ik word weggejaagd door mijn schoonmoeder bij wie hij logeert.

VITA

Ik ga uit met Harold. Wij zijn denk ik de enige twee die niet over alle narigheden spreken. Voor de rest heeft iedereen het erover, achter onze rug.

VIOLET

Ik ben nog nooit zoveel alleen geweest als tijdens de afgelopen drie dagen. Ik ben nog nooit zo alleen geweest. Het is net alsof ik voor het eerst met mezelf heb kennisgemaakt. En het erge is, ik mag mezelf niet. Ik loop door het huis. Ik kijk mezelf vanuit iedere spiegel aan. Het lijkt een beetje op dat pijnlijke en moeilijke leven dat zich afspeelt onder tien centimeter dik ijs. Mensen schaatsen zwaar over me heen. Misschien vries ik wel in, misschien bevries ik zelf wel. Maar m'n half verharde hart bonkt soms nog opstandig. Ik weet dat het lijdt... Straks, morgen misschien, dan geef jij er een trap tegen en sterft het in prachtige rode hard bevroren splinters

VITA

Ik schrijf dit terwijl ik met geheel andere ogen op de gebeurtenissen terugblik en ik voel me doodongelukkig, hoewel ik dit probeer te verbergen voor mijn arme Harold die werkelijk engelachtig is. Het is heel goed mogelijk dat ik Violet nooit meer terug zal zien, of dat we elkaar nog een keer tegen zullen komen voor we definitief uitéén gaan. Het is ook mogelijk dat Violet en ik elkaar in de toekomst als vreemden tegen zullen komen. En het is mogelijk dat Violet het niet meer waard zal vinden om nog verder te blijven leven. In ieder geval heb ik hier indirect aanleiding toe gegeven. Ik, die veilig terug kom in een vertrouwde haven en geen

andere schade heb geleden dan aan mijn hart. Het is zo onrechtvaardig, er is zoveel fout gegaan, daar tob ik dag en nacht over. Het geeft een gevoel van dreiging en noodlot.

VIOLET

Een lijst van alle dingen die ik heb.

Veel schilderijen, heel veel schilderijen.

Twee schilderijen van jou. Ach, de kleine albasten buste van een Vestaalse maagd die je me hebt gegeven. De Perzische schaal, trouwens het hele Perzische servies. Egyptische rozenkrans. De Cantonese kopjes. Het Japanse scherm. Trouwens het gehele Japanse lakwerk. Ik probeer te schrijven, maar ik ben bang dat ik nooit meer gelukkig zal zijn.

VITA

Het is najaar 1921. Mijn boek komt uit 'Dragon in Shallow Waters'. Het is een bizar, gewelddadig verhaal over bizarre, gewelddadige mensen en zo laat ik het ook eindigen. Ik laat het eindigen met het beeld dat een blinde een doofstomme rechtstandig in een vat met kokende zeep gooit. Ik heb mijn gegevens uit de zeepfabrieken van Port Sunlight.

VIOLET

Als ik naar Engeland kom ben jij vertrokken.

VITA

Ja, naar Zuid-Frankrijk. Dat was ik toch al van plan.

VIOLET

Ik ga naar Parijs. Denys woont in Parijs. In Engeland kunnen we niet meer wonen. Ik ga terug naar Denys.

2

VIOLET

We hebben elkaar voor het eerst ontmoet op een theevisite bij Lady Gilmour thuis.

VITA

Adelbert: een toneelstuk in vijf bedrijven.

Dramatis personae zijn Verdorvenheid, Misdaad en Ellende. In mijn werken vind je koningen en koninginnen van de meest onwaarschijnlijke landen, bedreigd door afschuwelijke samenzweringen en bezielde van de meest edele gevoelens. Hoewel zin voor werkelijkheid mij ten ene male ontbreekt is het geheel bekoorlijk en met vaart op papier gezet. En dat is gezien mijn leeftijd, ik ben nog geen vijftien, op zich al opmerkelijk. Voor mijn vijfentwintigste heb ik zeker zevenenveertig toneelstukken, geschiedkundige verhalen, ridderromans en gedichten geschreven.

Sommige in het Italiaans, sommige in het Frans, sommige in proza en andere weer in dichtvorm. Doch allen even romantisch en langdradig. Toen ik veertien was heb ik een van mijn geschriften laten drukken. Dat deed me veel plezier, maar ik heb het nooit aan iemand durven laten zien. Mijn gegevens haal ik uit de geschiedenis van mijn familie, de Sackvilles, en uit de geschiedenis van Knole, het landgoed waar ik woon.

VIOLET

En ze schrijft overal over, hoor. Over Richelieu, Robespierre, de Medici's en Leonardo Da Vinci.

VITA

Ik ga pas op m'n elfde naar school, een dagschool in Londen. Daarvoor heb ik gewoon thuis les op Knole. Samen met een meisje uit de buurt; Rosamund. Daar speel ik ook wel eens mee, maar ze is eigenlijk een beetje dom. Ik doe niet veel anders dan schrijven, behalve wanneer ik naar school ga, 's winters. Ik ga alleen 's winters naar school. Dan werk ik me werkelijk een ongeluk, want ik heb me voorgenomen om de beste van de klas te worden. En dat ben ik dus ook. Ik ben niet populair, maar dat kan me niet schelen.

VIOLET

Violet als jong meisje Once upon a time there was a little girl, who was usually exhibited when coffee was served. Her interest was centered mainly on the canards, those lumps of sugar die volwassenen in hun koffie dopen. Deze gunst vroeg zij vaak en graag aan een dikke, kale man die naar sigaren rook en Eau de Portugal, die aan al zijn vingers ringen droeg, en voor wie je eindeloos reverences maakte. 'Mamma, why do we call grandpappa Majesty?'

met donkere stem 'Alfred, breng mademoiselle naar the nursery'. Aware that she uttered an enormity, the little girl liet zich door Alfred the footman naar de nursery brengen. 'Not grandpappa? But who? Why? Where?'

VITA

We hebben elkaar voor het eerst ontmoet op de thee.

VIOLET

Daar zat ik aan het ziekbed van een vriendinnetje met een gebroken been. Naast mij zat een meisje dat ik nog niet kende: het was een vrij groot, lomp meisje dat er uitzag alsof ze de jurk van haar moeder aanhad.

VITA

Ik was een lang, ongezellig kind met lang zwart haar waar absoluut geen krullen in wilden komen. Ik had lange, zwarte kousebenen en korte rokjes met scheuren erin van het buitenspelen en lange rouwrandnagels van het in de modder zitten. Dus ik zag er helemaal niet uit zoals een jong meisje eruit hoort te zien. Ik klim ook heel graag in bomen, dan kunnen mensen me helemaal niet zien en dan neem ik een ei uit een vogelnestje en dan mik ik, en dat tikt dan stuk op hun hoofd: zo.

VIOLET

Ik probeerde een paar briljante dingen te zeggen over Parijs, maar ze was helemaal niet geïnteresseerd in Parijs. Ze praatte alleen maar over haar voorouders. Toen probeerde ik weer iets te zeggen, maar nee. Zij praatte alleen maar over haar honden en konijnen en toen ging ze weg. In de gang heb ik haar nog wel een kus gegeven.

VITA

Ik was twaalf en jij tien en jij vond mij kinderachtig.

VIOLET

Ik vond jou heel kinderachtig. Jij praatte alleen maar over je voorouders.

VITA

Ik was geen mooi kind. Ik had van dat lange, zwarte haar waar absoluut geen krullen in wilden komen...

VIOLET

Je was bleek en knokig.

VITA

Ja. Later is dat veranderd.

VIOLET

Ja, later ben jij heel mooi geworden.

Bij mij was het eigenlijk net andersom. Ik was als kind beeldschoon, echt een plaatje, en later... ben ik wel een charmante jonge vrouw geworden.

VITA

Ik kreeg een vriendinnetje. Ik, die nooit een vriendinnetje had gehad, sloot onmiddellijk of bijna onmiddellijk innige vriendschap met Violet. Ik vergeet het nooit meer. Ik maakte een liedje:

Ik heb een vriendinnetje.

Ik zong het in bad.

VIOLET

Ik bedolf haar onder de brieven. Ik schreef de ene brief na de andere. En ze schreef mij wel terug, maar meer in de stijl van gisteren-heeft-mijn-konijn-mijn-lievelingskonijn-zes-babies-gehad.

VITA

Dus jij vond mij kinderachtig.

VIOLET

Ja, ik vond jou heel kinderachtig, ja. En ik vond je bovendien geen goede brieven-schrijfster. Ik ging meteen naar mijn moeder en ik vroeg of ze bij mij op de thee mocht komen. Nou dat mocht, dus ze kwam en ze ging naast me zitten.

VITA

Ik bewonderde haar in stilte. Ik vond het fantastisch dat dit briljante, dit bijna bovenaardse wezen mijn vriendinnetje wilde zijn. Onze moeders waren heel erg ingenomen.

VIOLET

Ja, onze moeders waren heel erg ingenomen.

als Mrs Keppel Vita Sackville-West! Do you mean the Vita Sackville-West!

Come here my child. Noblesse oblige. Don't forget. I am so extraordinary happy!

VITA

als Mrs Sackville-West Violet Keppel? Oh, it will be so good for you to be friends with Violet Keppel. She's so charming and has such good manners. I'm really worried about you sometimes. You can be so unfriendly, people can be hurt when you're not friendly. Be nice to people, Vita!

VITA

Ja, we gingen een heleboel samen doen.

VIOLET

Ja, we gingen samen in Londen op Italiaanse les.

VITA

En jij kwam bij mij logeren in Parijs.

VIOLET

Daar hebben we nog jouw toneelstuk opgevoerd.

VITA

Ja, voor het voltallig personeel.

VIOLET

Maar het was geen succes.

VITA

Allemaal in slaap gevallen...

VIOLET

En we spraken daar altijd Frans met elkaar want dan kan je elkaar tutoyeren.

VITA

Met tu geef je aan hoe 'intieme' de vriendschap is.

VIOLET

Tu veut du thé?

VITA

Tu tu.

VIOLET

Voor mij is het namelijk geen enkel probleem, want ik heb al vanaf mijn achtste jaar een Franse gouvernante.

VITA

Ja, jij komt bij mij spelen op Knole. En ik bij jou op Portman Square. En dan word ik gebracht in een rijtuig. En als ik dan kom staat er meestal een rijtuig voor de deur. Een heel mooi rijtuig met hele mooie paarden ervoor en een kroontje op de deur. Dat is van de koning. En als we in de hal spelen worden we soms door Alfred the footman met zachte drang onder de trap geleid. Want dan komt de koning voorbij. En dan moet zij een handje geven.

VIOLET

Mrs Keppel 'Violet dear, give kingy a hand.' Dit is allemaal omdat mijn moeder een verhouding heeft met koning Edward van Engeland. Dan komt hij vaak bij ons thuis en ik ga vaak bij hem op bezoek. Op Buckingham Palace. Ja, het lijkt leuker dan het is, hoor. Alexandra en Edward hebben zelf geen kinderen dus daar sta je dan, hè. Met je roze jurkje en je pijpekrullen. Beetje met de butler praten, beetje saai, beetje jojoën, diabloën... Een keer ben ik een beetje ontsnapt, ben ik het terras afgelopen, het gazon op. Ken je het gazon van Buckingham Palace? Dat loopt iets af, een klein stukje maar, naar de grote vijver. Toen stond daar midden op dat gazon de rode tricyclette van Edward. Nou... Ik werd gek! Ik moest erop. Er schoot een brainwave door mijn lichaam. Opeens zat ik erop, mijn handjes aan het stuur en mijn voetjes op de pedalen en dat ding begint te rijden. Ik denk: mijn pijpekrullen en whap! ik rijd die vijver in! Nou, heel langzaam zonk ik weg. Mijn jonge leven trok aan me voorbij. Dankzij Alexandra zit ik hier nog. Die is me komen redden.

VITA

Ik kan niet meer schrijven. Ik ben namelijk net bezig, zoals alle jonge dichters plegen te doen met het beschrijven van de natuur. En om de juiste tint rood vast te stellen kijk ik naar het voorwerp van mijn beschrijving: de klimop die onder het raam groeit. En ik kan geen woord meer op papier zetten. Kijk, rood in de natuur is iets anders dan rood in de literatuur. Natuur en literatuur staan vijandig tegenover elkaar. Breng ze bij elkaar en het wordt moord en doodslag. Deze tint rood bederft mijn rijm en ritme.

gaat op de 'poef' zitten, waar Violet al tussen de papieren zit te snuffelen

Schuif 's op.

VIOLET

Wat is dat?

VITA

Dat is Pippin, de gevlekte Chesapeake retriever.

VIOLET

Dag Pippin. Lees eens wat voor. Dit is allemaal autobiografisch werk. En in vier talen. Net zo makkelijk.

VITA

zoekt en leest uit jeugdwerk

‘In een klein prieeltje in de tuin van Knole zat een jongen met een blauwe das stevig om zijn nek gewikkeld, naarstig en gehaast in een groot zwaar boek te schrijven. Hij was nooit veel met oudere kinderen omgegaan, omdat hij zich niet op zijn gemak voelde in hun gezelschap.’

VIOLET

Ja, dat heeft zij ook.

VITA

‘Zijn gedachten waren hem nu tot kameraden geworden. Hij was bang voor de scherpe spot die hem treffen zou als hij zijn ideeën luchtte, dus hield hij stijf zijn mond en vertrouwde zijn gedachten alleen nog maar aan het papier toe. Hij schreef van de vroege ochtend tot de late avond.’ Dat ben ik, vijftien jaar.

VIOLET

En dit zijn wij en hier zitten we dan.

VITA

We doen hier heel veel, voornamelijk lezen.

VIOLET

We lezen alles. De oude Romeinen...

VITA

De oude Grieken... Euripides, Sophocles natuurlijk, Petrarca...

VIOLET

En ook de Fransen... Molière, Racine, Corneille. Ik noem maar wat.

VITA

De Italianen... Petrarca, Dante. Goethe, Schiller, Von Kleist. En natuurlijk
Chaucer, Shakespeare...

VIOLET

Edmond Rostand... kennen we uit ons hoofd.

VITA

Zullen we een stukje?

VIOLET

O, goed. Waar pikken we het op?

VITA

Vanaf 'O, mocht ik ooit welsprekend zijn'.

VIOLET

Dat ben je.

VITA/CYRANO

Omdat ik eindelijk in deze nacht, die mij beschermt, mijzelf durf zijn, ik
voor mijzelf durf spreken. Ik... Waar was ik? O, vergeef mij mijn
verwarring, dit is zo volmaakt, zo nieuw voor mij. Ik wil de sterren van de

hemel plukken, maar beducht voor spot pluk ik alleen de kleine aardse bloemen...

VIOLET/ROXANE

Ook kleine bloemen geuren.

VITA/CYRANO

Laten wij drinken uit de stroom die door ons heenraast met wat lichaam heet en ziel.

VIOLET/ROXANE

Maar waar blijft de geest?

VITA/CYRANO

Geest? Geest? Je hebt het over die gebreide rijmen, door oude wijven braaf twee recht, twee averecht op maat vervaardigd?

VIOLET/ROXANE

Maar toch, de geest, de echte poëzie...

VITA/CYRANO

De echte? Zo echt als goud, als ijzer, roest, stof op de wind? Liefde bouwt torens, sloopt paleizen. Liefde is te groot voor beuzelpraat.

VIOLET/ROXANE

Ja, dat is liefde...

VITA/CYRANO

Ik heb je lief, ik zal je overstelpen, smoren in liefde. Ik ben gek van liefde. Ik ga over de grenzen van de liefde, lieveling. Je naam haalt adem in mijn borst, een bronzen klok die bonst: Roxane! En in mijn keel rinkelt een zilveren schel: Roxane!

VIOLET/ROXANE

Ja, dat is liefde.

VITA/CYRANO

Nu kan ik doodgaan.

VITA

Wacht eens. Ik had nog een plot nodig voor mijn nieuwe boek. En nu heb ik het: doodgaan op het hoogtepunt. Even noteren. *schrijft iets op* Ik zweer bij vrouwe ambitie, vrouwe poëtica en vrouwe roemzucht dat ik de eerste grote dichter van mijn geslacht zal worden en zodoende onze naam onsterfelijke glans zal verlenen. *schrijft naam met takje in de lucht* Sackville-West!

Knole! Oh, ik hou van Knole! Ik zie de bloemen buiten, of een gapende hond, of de zon die ondergaat en dat is genoeg. Ik trek een jas aan en verlaat overhaast het vertrek. Ik spoed me langs alle stallen, hondenhokken, werkplaatsen, naar het pad dat bergopwaarts door het park voert, naar de eik. Ik heb namelijk een voorliefde voor eenzame plekjes en wijdse vergezichten en wil dolgraag voor immer en altijd alleen zijn. Ik ben alleen, dat zeg ik, terwijl ik zo hoog sta dat ik in de diepte wel negentien Engelse graafschappen kan zien liggen en bij helder weer soms nog wel meer. Daar zie ik het huis van mijn vader, en de heide die erbij hoort en het bos met de fazanten en herten, vos, das, en vlinder. Ik werp me op de grond aan de voet van de eik.

Ik hou me vast aan de harde dikke wortels van de eik, want ik heb behoefte aan houvast. Behoefte aan iets waaraan mijn hart zich vast kan klampen; mijn hart, dat rukt en trekt in mijn zij; mijn hart dat iedere avond omstreeks dit tijdstip als ik naar buiten ga, vervuld lijkt van een machtige

wind, aromatisch en amoreus. En terwijl ik hier zo lig, verankerd aan de eik, komt de onrust in me en om me langzaam tot bedaren.

stapt van de poef af en gaat op de bank zitten

Hoe ben ik aan de liefde voor de literatuur ten prooi gevallen?

‘Vita, kan je al dat ge lees niet overlaten aan de lammen en de stervenden?’

VIOLET

Vita, ik hou van je.

VITA

Zodra de leesziekte zich meester maakt van een gestel, valt het ook makkelijk ten prooi aan die andere plaag, die zetelt in inktpot en pen: en zo begin je vanzelf te schrijven.

VIOLET

Dat is voor iemand die arm is al erg genoeg, maar voor iemand die rijk is nog veel erger.

VITA

Zo kwaadaardig is die bacil, dat je je laatste stuiver er voor over zou hebben om één boekje te schrijven en beroemd te worden.

VIOLET

Maar de gave één fraaie zin op papier te zetten, is voor al het goud van Peru niet te koop. Dus wat doe je als je niet sterk bent, je begint weg te kwijnen, je teert helemaal weg...

VITA

Gelukkig heb ik een sterk gestel en ik ben dan ook niet, zoals veel van mijn medeslachtoffers, door de kwaal gesloopt. Maar dat ik het zwaar te verduren had steek ik niet onder stoelen of banken.

VIOLET

Het is 1908. Ik ben veertien, en samen met Vita en Rosamund, dat is een meisje dat ik niet ken, reizen we in de zomer naar Florence.

VITA

Voordat we vertrekken zeg je dat je van me houdt en omdat ik voel dat er van mij iets wordt terug verwacht...

VIOLET

Ja, dat wordt er ook wel, ja...

VITA

...kom ik stotterend met het voor mij zo ongewone woord 'liefste' op de proppen. Ik krijg een ring van je. Die heb ik nog... en ik ben helemaal verliefd op... Italië! Het is fantastisch. Ik ben sprakeloos!

VIOLET

Dat najaar kom je bij mij op Duntreath logeren, het kasteel van mijn oma en opa. Daar heb ik je kamer vol met rozen gezet.

VITA

Je zit me achterna door de gangen van het kasteel met een dolk. Het is heel apart.

Het is voor het eerst van mijn leven dat ik samen met iemand anders de nacht doorbreng.

VIOLET

Voor mij ook.

VITA

Het is heel onschuldig. Het raam staat open. En we hoorden een uil. En ik heb nog steeds dat als ik een uil hoor, dan moet ik denken aan jouw opwindende aanwezigheid in een donkere kamer.

VIOLET

Het is november 1910. En koning Edward is ernstig ziek. Mijn moeder wacht gespannen bij de telefoon op het laatste nieuws. De koning sterft. Samen met koningin Alexandra loopt mijn moeder de kamer in waar zijn lichaam ligt opgebaard.

als Alexandra 'He was a great King!'

als Mrs Keppel 'And a wonderful man!'

VITA

Er wordt een periode van rouw afgekondigd, die zeer in mijn voordeel is. De feesten waar ik alsmear naartoe moet, soms wel vier bals per week, wel leuk maar ook stomvervelend, worden voorlopig afgelast.

VIOLET

Mijn moeder gaat in zware rouw gekleed en m'n zus en ik ook. Om redenen van discretie wordt besloten een verlengde rouwperiode in het buitenland door te brengen. En samen met mijn moeder en mijn zus, zeil ik naar de luxe villa en de theeplantage van sir Thomas Lipton.

Oh, Vita, wat ben je klein en wat is Engeland ver weg. Ik denk dat ik vanavond ga dansen onderin het schip. Er is een zeeofficier waanzinnig verliefd op me. O Vita, probeer alsjeblieft niet te trouwen voordat ik terug ben.

VITA

In die tijd ontmoet ik Harold Nicolson. Ik vind hem wel bijzonder. Hij is heel anders dan alle andere jongens die ik ken. Hij heeft geen jachtgeweer, hij kan niet kaarten, hij kan zelfs niet dansen.

VIOLET

Hier is het tweeënveertig graden in de schaduw en ik bezwijk bijna, moreel en fysiek. O schat, hou je van orchideeën? Ik ben er gek op. Dat zou jij ook zijn, als je ze ziet zoals ik ze nu zie. In grote trossen paars, loom. En de diepblauwe lagunes, omringd door bananenbomen, granaatappelbomen, kamperfoeliebomen, kamferbomen en nootmuskaatbomen, ze dampen in de zon als enorme badkuipen.

Ik heb wel een talent voor beschrijvingen, vind je niet?

‘What is that lake which glitters in the distance, so blue, so solitary?’

‘That, dear lady Violetta, is quite simply a mirage.’

VITA

Als iedereen trouwt, is dat de wereld waarin wij leven...

VIOLET

Morgen gaat iedereen hier op jungle-expeditie. Ik hoop niet dat ik mee moet.

VITA

...maar het is toch veel gewoner om ergens onder een meidoornhaag te scharrelen, dan een paartje te zijn...

VIOLET

Ze schieten op krokodillen, en die bloeden verschrikkelijk. Ik vind het doodeng.

VITA

... om moeizaam sjokkend, arm in arm, onverbrekkelijk met elkaar verbonden te zijn? Twee aan twee, man en vrouw, aanelkaar gekit. Wie dat bedacht heeft, is mij een raadsel.

VIOLET

Ik stel me wel eens voor dat je getrouwd zult zijn, met een man, terwijl ik hier ben. Ik voel dat ik onbehoorlijke dingen ga zeggen.

VITA

Zo'n onverbreekelijke band zie je toch ook niet bij duiven, konijnen en elandshonden? Feitelijk heeft het iets wat me tegenstaat. Het is vreemd, weerzinwekkend en het kwetst mijn gevoel voor fatsoen en zindelijkheid.

VIOLET

Het zou zo'n pijn doen.

VITA

Gelukkig krijg ik plotseling longontsteking en overwinteren we voor mijn genezing in Monte Carlo. Mijn moeder, Rosamund en ik. Rosamund is mee gevraagd, door mijn moeder, om me gezelschap te houden.

VIOLET

Je laatste brieven lijken wel een labyrint. Ik weet er de weg niet in. Ik vind het onmogelijk om tussen jouw regels door te lezen. Gisteren heb ik met mijn kleine geweer een krokodil geschoten. Als je braaf bent, dan laat ik er voor je verjaardag een portomoneetje uit maken. Ja, ik kan van hieruit je gechoqueerde gezicht al zien.

VITA

Die winter word ik smoorverliefd op Rosamund. Ze is aldoor maar bij me. En ik weet ook wel dat ik niet met haar in bed hoor te liggen, maar we zijn in alles heel intiem met elkaar. En ik zorg er heus wel voor dat niemand er achter komt. Rosamund... mmm!

VIOLET

Als ik terug kom, zoek ik je op in Monte Carlo. Ik neem een handvol robijnen voor je mee en een tijgerklauw, daarmee grif ik mijn initialen in jouw bovenarm:V. K.

VITA

Jij bent erg theatraal.

VIOLET

Jij bent erg stoïcijns. Ik ga met m'n zusje naar school in München.

VITA

Ik weet wel wat ik wil, ik wil het leven en een minnaar. Maar dat is niet helemaal hetzelfde als het leven en een echtgenoot. Dit neemt me zo in beslag dat ik niet meer kan schrijven.

VIOLET

Oh, hoort u dit:Wagner. Oh, dit is mijn lievelingspassage. Hier is Isolde helemaal wanhopig op weg door het woud op zoek naar Tristan. Tristan! Als het even kan ga ik iedere avond naar de opera. Ik ben ook helemaal smoorverliefd op een Witzelbacher prins: Franz Heinz Karl-Joseph.

VITA

Het is de tijdsgeest. Maar moet ik mijn toevlucht nemen tot een paardenmiddel en mij geheel en al onderwerpen aan de tijdsgeest door het nemen van een echtgenoot. Die tijdsgeest is mij antipathiek.

VIOLET

Nou zit ik me de hele tijd af te vragen: ben ik nou in ieder opzicht een zonderling, of ben ik gewoon een onnatuurlijk kind.

VITA

En wie dan???

VIOLET

Kijk. Een grote kast waarvan de laden zijn volgestopt met rekeningen, liefdesbrieven, romans, novellen. Die grote kast bevat minder herinneringen dan mijn droevig brein.

Mijn droevig brein is als een immens gewelf, een piramide die meer doden herbergt dan een begraafplaats. Baudelaire.

Hè hè, nou zou ik wel eens wat lusten. Ik heb ontzettend lekkere trek.

Heeft iemand wat bij zich? Geen Pretzl of een Strupfwaffel oder etwas?

Nee hoor. O, wacht eens even. We eten Sauerkraut mit Kartoffelsalad und Bradwürsten. Jullie kunnen blijven eten hoor. Moet ik nog even vragen.

Fraulein Schmisse! Wollen Sie bitte noch hundert Bradwürsten dabeiwerfen, jah? Ja, kann ich darauf rechnen?

't Is in orde, hoor. Maar ja, mijn moeder vindt dat ik teveel op een Bavarische bakvis ga lijken. Dus word ik meegenomen naar Parijs waar ik helemaal wordt geremodelleerd in een aantrekkelijke jonge vrouw. Hier komt er iets bij. Daar gaat er iets af. Ik word klaargestoomd om mijn 'debut' te maken in de high society van Londen.

VITA

Iedereen zegt dat Harold Nicolson beslist verliefd op me is. Hij stuurt me steeds brieven. Hij zoekt me op. Ikzelf kan het maar niet geloven, maar ik

zou het wel graag willen geloven. Ik kan er maar heel moeilijk achter komen wat-ie nou precies van me wil. Ik ben allang weer terug in Engeland, en het is nog steeds aan met Rosamund. Het is alleen jammer dat Rosamund dom is en ook wel vervelend, dat kan je van Harold niet zeggen.

VIOLET

Vita! Kindje! Wat ben je mooi geworden. Ik had iemand verwacht die één en al knokkels en knoken zou zijn. Tu me trouves jolie?

VITA

Tu as beaucoup de chic.

Harold heeft me ten huwelijk gevraagd, maar ik kan me niet goed meer herinneren wat ik nou heb gezegd. Ben ik nu verloofd of niet?

Hij is vertrokken naar Konstantinopel, waar hij werkt en ik voel me doodziek. Ik wil met niets en niemand meer wat te maken hebben. Ik heb gisterenavond 57 gedichten verbrand. Behalve dat over de eik dat heb ik gehouden. Omdat dat het langste was en het oudste. Liefde en letteren. Wat een paskwil. Allemaal ijdelheid. Er zijn nog maar twee dingen waarin ik absoluut vertrouwen heb: dat zijn mijn honden en de natuur. Ik zou geloof ik het liefst met al mijn boeken in een toren willen wonen. Ik ben zo uit mijn humeur. Rosamund is werkelijk onbenullig. Ik weet toch wel dat ik met Harold ga trouwen. Laten we trouwen of er een punt achter zetten dan hebben we dat tenminste gehad.

VIOLET

Dit is de studio op de bovenverdieping van het huis van mijn ouders.

Vroeger had ik dit helemaal Renaissancestijl ingericht, maar tegenwoordig

laat ik me waanzinnig inspireren door de Ballet Russe. Ik heb goud lamé gordijnen, ik heb ikonen boven de radiatoren en wierrookvaatjes aan de wand. Diaghilev en Nijinsky komen regelmatig bij mijn ouders dineren. Hier schrijf ik poëzie. Die poëzie geef ik ook uit in een kleine kring van intimi en in literaire tijdschriften. Mijn moeder is bang dat ik een blauwkous word. Dat is een intellectueel die gedichten schrijft en die niemand hebben wil. Maar ik wil een artiest zijn en ik wil avontuur! Ik wil het, ik wil het, ik wil het! Ik schrijf Vita ook brieven en dan noem ik Vita: Mitya. Mijzelf noem ik Lushka. Lieve Mitya... Je Lushka.

VITA

Het is oktober 1913. Ik trouw met Harold Nicolson.

VIOLET

Accepte mes felicitations les plus sinceres à la nouvelles de tes fiançailles.

VITA

Ik krijg een hatelijke brief van je, en je bent ook niet op de bruiloft.

VIOLET

Mag ik jou en Mr... Nicolson misschien op de thee inviteren?

VITA

Ik schrijf en ik schrijf en ik schrijf. Ik heb het op een akkoordje gegooid met de tijdgeest. Rosamund is ontroostbaar. Dat ergert me alleen maar. Harold en ik zijn spreekwoordelijk gelukkig. Eerst in Konstantinopel, daarna in Engeland. We werken, we krijgen kinderen en van de oorlog merken we eigenlijk niet zo verschrikkelijk veel. We kopen een buitenhuis. Long Barn. We nemen deel aan het uitgaande leven in Londen. En wat blijkt: wij zijn populair. Wij zijn een grappig stel dat je overal bij kunt

vragen. Ik ben voor het eerst van mijn leven populair. Kun je je iets afschuwelijkers voorstellen?

VIOLET

Eigenlijk ben ik de eerste die in Londen de jazzmuziek introduceert. Ik verloop me ook, meerdere keren zelfs, maar mannen waar ik echt geïnteresseerd in ben zijn net als ik niet geïnteresseerd in het huwelijk. Als ik me verloop dan doe ik dat uit verschillende motieven: verveling, of medelijden, of gewoon omdat ik iemand fysiek aantrekkelijk vind.

VITA

houdt script omhoog Af!

Vita en Violet gaan beide op de lange sofa zitten.

VITA

In april 1918 krijg ik een brief van Violet, waarin ze me vraagt of ze veertien dagen mag komen logeren op Long Barn. Ik vind dat niet zo leuk omdat ik werken wil en bovendien weet ik ook niet wat ik hier buiten met haar aan moet vangen. Maar ik kan geen nee zeggen.

VIOLET

Dus ik kom.

VITA

Dus ze komt. En we vervelen ons beiden stierlijk.

VIOLET

Jij bent ontzettend saai.

VITA

En jij bent erg ongedurig.

VIOLET

Ah, die serene gemoedsrust van jou werkt op mijn zenuwen.

VITA

En jouw ongedurigheid op de mijne.

VIOLET

Als het even kan ga ik de hele dag naar Londen.

VITA

Ja, maar 's avonds ben je weer terug.

VIOLET

Ja. Ik ben bang voor de bombardementen.

VITA

Iets heel vreemds brengt de boel aan het rollen. De vrouwlijke vrijwilligers in het leger dragen een uniform.

VIOLET

Dat zijn kniebroeken met beenlappen over de schenen.

VITA

En ik heb zo'n uniform gekocht. Ik heb het voor het eerst aan tijdens een boswandeling. En ik heb Violet meegenomen. Het is heerlijk want ik kan me onbelemmerd bewegen in deze kledij.

VIOLET

Ze ziet eruit als een schooljongen die eindelijk een dagje vrij heeft.

VITA

Ik klim in bomen, ik klim over hekken, ik spring over sloten. Door de bossen, door de velden, door de weiden. Het is heerlijk.

VIOLET

Ik kan mijn ogen niet van je afhouden.

VITA

Dat ben ik me bewust. Het is de vrolijkste dag van mijn leven.

VIOLET

Ik vraag me wel af of je ooit in staat zult zijn al je reserves van je af te schudden.

VITA

Ik praat, ik vertel je alles. Ik ben zo eerlijk dat het pijn doet. Ik vertel je wat ik plotseling heel duidelijk zie. Ik heb echt twee gezichten. Ik spreek in een roes van bevrijding. Ik zie dat ik eigenlijk twee mensen ben, twee vrouwen, twee Vita's. Er zijn vast veel meer mensen zoals ik, veel meer, met een dubbele persoonlijkheid bij wie afwisselend mannelijke en vrouwelijke elementen overheersen. Er zijn er vast veel meer. Veel meer dan in deze schijnheilige samenleving van vandaag wordt aangenomen. En ik weet ook dat ik erover kan spreken met de vakkennis van een wetenschapsman, omdat het onderwerp deel uitmaakt van mezelf, het leeft in mijn hart. Wat moet Harold hier wel niet van denken.

VIOLET

Twee Vita's. Ik hou van je Vita. Ik heb je nooit de hele waarheid verteld. En dat is dat ik m'n hele leven al van je gehouden heb. Heel erg lang zonder het te beseffen en vijf jaar van onherroepelijk weten.

VITA

Dit vervult me met onrust.

violet Zoals ik het nu weet dat ik van je hou als mijn ideaal, mijn inspiratie, mijn volmaaktheid.

VITA

Wat ben je mooi.

Ze kussen.

VIOLET

Ik blijf nog een dag of vijf op Long Barn.

VITA

Ik ben onafgebroken in een stralend humeur. Er gebeurt verder niet zoveel tussen ons. Er is alleen die enorme spanning.

VIOLET

We willen ergens heen waar we alleen kunnen zijn.

VITA

En dat doen we dan zo.

VIOLET

Dat we een weekje weggaan, naar Cornwall.

VITA

Het is voor het eerst dat ik Harold alleen achterlaat. Hij laat merken dat hij dat heel naar vindt. Maar we gaan toch.

VIOLET

En we vinden het afschuwelijk om weer terug te komen.

VITA

Het is net alsof ik mijn leven opnieuw begin, in een andere gedaante. Ik denk ook niet dat het lang stand zal houden. Ik denk meer aan een avontuur, een slippertje.

VIOLET

Een wispelturige flirt. Ik zeg je dat dat niet waar is. Ik zeg je dat de absolute waarheid is dat ik nooit gelukkig zal zijn zonder jou. Je bent echt de grande passion van mijn leven. Ik zou tevreden zijn als ik met je kon leven op basis van puur platonische vriendschap, mits we alleen en samen zijn. Alles zou ik voor je opgeven: familie, vrienden, bezit. Wat zou ik er om geven zolang we samen zijn?

VITA

Het is een fantastische zomer. We gaan nog een keer naar Cornwall.

VIOLET

Ik maak m'n verloving uit.

VITA

Ja, maar je hebt nog wel iemand zitten aan het Franse front.

VIOLET

Ach, Denys.

VITA

Hij schrijft je steeds brieven.

VIOLET

Ik ken hem nauwelijks.

VITA

Ik ben niet jaloers.

VIOLET

En we beginnen een boek.

VITA

Ja: Challenge.

VIOLET

En Harold?

VITA

Harold. 'k Wou dat je me ontouw waande, waar ik mijzelf in mijn hart vrij van zonde wist. Dat kan ik verdragen; ik kan het niet verdragen dat jij mij trouw zou wanen, waar ik ontrouw ben.' Ik vertel het aan Harold: ik heb gewoon een soort Wanderlust. Kijk, straks als de oorlog voorbij is, dan zijn we weer bij elkaar, Harold, de jongetjes en ik. Maar nu moet ik iets doen om mezelf te bewaren voor de verzanding, voor de zelfgenoegzaamheid van een tevreden herkauwende koe. En Denys?

VIOLET

Denys is met verlof. Hij wil zich met mij verloven. Mitya, je weet toch wel dat wij heel anders zijn, dat wij een soort zigeuners zijn in dit enge wereldje van landadel en partriciaat? We moeten nu moed vatten en er samen vandoor gaan. Wat stelt ons leven hier nou nog voor? Jouw leven zal een leugen zijn, omdat je getrouwd bent met iemand waar je helemaal niet om geeft en steeds mee samen bent...

VITA

Het is absoluut niet waar dat ik niet om Harold geef!

VIOLET

Het keurige nette en knusse 'Familiënleben'. Mijn wilde Mitya verlaat me weer voor voor Vita; een tedere, liefhebbende, aardige zorgzame vrouw, die buitengewoon veel van haar man, haar moeder en haar kinderen houdt. De tegenstrijdigheid, die ergert me nog het meest.

pakt jasje van de vloer

VITA

Hij heeft me gevraagd wat deze George-Sand-vertoning te betekenen heeft. Die zomer haal ik het grootste huzarenstuk van m'n leven uit. Op een avond in Londen verkleed ik me, ik trek jongenskleren aan. Het is heel eenvoudig. Ik doe een kaki verband om mijn hoofd, omdat het oorlog is, lopen er zat jongens en mannen met een verband. Ook om hun hoofd. Dus het is gewoon iets heel gewoons. Mijn handen en mijn gezicht maak ik bruin. Het moet wel een enorm succes zijn. Niemand kijkt nieuwsgierig of achterdochtig. Ik bof natuurlijk met mijn lengte. Ik zie eruit als een slordig jong mens van een jaar of negentien, een student of zo.

VIOLET

We nemen een taxi naar Hyde Park Corner.

VITA

Daar stap ik uit. Ik steek de straat over en wandel rustig verder in de heilige overtuiging dat als ik m'n moeder tegen zou komen, ze me niet zou herkennen. Ik wandel rustig verder, rook een sigaretje, word aangesproken door twee vrouwspersonen, koop een krant bij een jongetje dat me 'sir' noemt. Zo loop ik van Hyde Park Corner langs Picadilly naar Bondstreet, waar ik Violet weer ontmoet.

VIOLET

We nemen een taxi naar Charing Cross Station.

VITA

We reizen naar Orpington en nemen een kamer in een pension.

VIOLET

Vita geeft mij uit voor haar vrouw.

VITA

Dit is mijn vrouw.

De volgende dag nemen we een taxi naar Knole.

Ze maken omstebeurt het geluid van een motor.

Het is nu veel enger, want het is bij daglicht, maar niemand merkt wat.

VIOLET

O Vita, ik vind het zo dapper van je.

VITA

In de stallen van Knole kleeft ik me weer om en ik kom in m'n oude gedaante tevoorschijn.

VIOLET

O, dit is fantastisch. Geef ons maar enorme in het oog lopende deugden en enorme in het oog lopende ondeugden, maar bewaar ons voor die laffe, kleine halfslachtigheden. Leef, leef gevaarlijk, leef hartstochtelijk, laten we leven. Laten jij en ik het leven leven zoals het nog nooit geleefd is.

VITA

November 1918. We gaan naar Parijs. Ik zeg dat ik twee weken wegblijf, maar ik heb helemaal geen zin om naar huis te gaan. We blijven vier maanden weg. Bois de Boulogne!

VIOLET

Parijs, we bezoeken schouwburgen, musea.

VITA

We gaan naar theaters, we zitten op terrasjes.

VIOLET

Ik doe mezelf echt wat aan als dit ophoudt. Beloof je me dat je me nooit verlaten zult? Nooit, nooit, nooit, zal ik deze krankzinnige vrolijke nachten vergeten.

VITA

In Monte Carlo verhuizen we naar een goedkoper hotel, omdat we beiden nog maar vijftig centimes hebben.

VIOLET

Alles wat we hebben, spullen, dingen, brengen we naar de lommerd. En met het geld van de lommerd betalen we de hotelrekening en spelen we ook 's avonds in het casino.

VITA

Er is hier iemand die alles wil weten over mijn blessure.

VIOLET

We schrijven door aan ons boek: Challenge.

VITA

We hebben samen oorlogsherinneringen opgehaald. Als Harold dit wist, werd-ie gek. Harold begint zich zorgen te maken, hij is af en toe boos in zijn brieven. Ik laat dan ook bijna niets van me horen. Hij zegt dat-ie niet jaloers is omdat ik van andere mensen houd, maar omdat ik constant bij andere mensen ben. Ik ben verschrikkelijk wreed en onaardig. Het is geen onverschilligheid, maar ik vind het iets onfatsoenlijks hebben om Harold te schrijven als ik bij Violet ben. En ik wil ook helemaal niet naar huis.

Vita doet haar koffer dicht en gaat weer op de punt van de bank zitten.

Als we weer in Engeland terug zijn, vier maanden later, is iedereen woedend. M'n moeder is kwaad, m'n vader is kwaad, iedereen roddelt als

een gek. Harold is in Parijs, hij wil het me wel vergeven. Ik kan m'n keel wel doorsnijden als ik denk aan die vier gelukzalige maanden.

VIOLET

Al was je zes keer getrouwd en al had je veertien kinderen. Laten wij onze handschoen in het gezicht van de conventie slingeren, Mitya. Gooi die vale kledingstukken van respectabiliteit en conventie van je af, ze staan je niet. Of wil je liever Mrs Nicolson zijn die heel verdienstelijk poëzie schrijft, de dochter van de zoveelste Lord Sackville die ook wel liefdadigheidsmiddagen komt bezoeken? Denys is terug in Londen. Hij wil zich met mij verloven. M'n moeder heeft het al overal rondverteld. Laat je me werkelijk met die man trouwen? Ongehoord. Onvoorstelbaar. Waarom laat je niet openlijk je rechten op mij gelden?

VITA

Misschien laten ze ons met rust als je je verloofd hebt.

VIOLET

Waarom vloek je niet en waarom schreeuw en sla je niet? Waar is je kracht gebleven, Mitya? Ga maar weer terug in je rol Mitya, wees maar weer onveranderlijk goed en mooi. Dat gaat je erg goed af en laat de drek maar aan mij over. Laat het maar aan mij over om een outcast en een rebel te zijn, laat het maar aan mij over om onnauwkeurig en buitensporig jaloers, egocentrisch, gebroken, gemeen en gek te zijn. Ik zeg tegen Denys dat ik alleen met 'm wil trouwen op voorwaarde dat hij niet met me naar bed wil. En hij gaat akkoord. Die man gaat met alles akkoord.

Op 26 maart 1919 wordt mijn verloving met Denys aangekondigd.

VITA

Ik ben doodongelukkig. Ik lees in de krant dat je je verloofd hebt. Ik val bijna flauw. Ik ga naar Harold in Parijs, maar ook daar voel ik me diep ellendig. Ik ga weer terug naar Engeland.

violet Ik ben vanavond naar de opera geweest, met de familie van Denys. God, wat haat ik ze. Wat zou ik ze dolgraag eens op hun aristocratische koppen willen slaan. Soms denk ik dat het huwelijk een instelling is die beperkt dient te blijven tot hysterische oude vrijsters, afgejakkerde dames van de vlakte en het koninklijk huis. Ik voel me gebroken en wanhopig. We spreken af dat we er voor mijn huwelijk samen vandoor zullen gaan. We voelen ons al veel minder ongelukkig.

VITA

Ik ben echt van plan om met haar te vertrekken. En ik bereid alles voor. Vijf dagen voor haar huwelijk krijg ik drie allerzieligste brieven van Harold, drie tegelijk, ik probeer het hem voorzichtig uit te leggen, maar hij heeft het al begrepen. Ik zie Harold voor me en ik zeg tegen jou: 'Het gaat niet door, we kunnen niet vertrekken.' Ik kan absoluut niet in Engeland blijven, ik ben doodsbang, ik ga zeker iets krankzinnigs doen als ik hier blijf. Ik zeg je dit om me tegen mezelf te beschermen. Ik heb geen woorden voor mijn zelfverachting. Ik ga naar hem toe in Versailles en ik weet dat jij wacht op het bericht dat ik niet stuur. Eén woord van hem ontroert me meer dan al haar tranen en klaagliederen.

VIOLET

Van de koning en de koningin een diamanten broche, van mijn vader een met goud ingelegde reisnecessaire, van mijn moeder een paarlen ketting.

Toen ik uit de koets stapte kreeg ik van de majoor van de koninklijke bereden garde een boeket bloemen.

VITA

Violet en Denys komen aan in Parijs. Ik zoek je op, neem je mee naar een hotelkamer. Ik ben medogenloos. Ik behandel je haast op barbaarse wijze. Mijn handen betasten je. Ik bezit je. Het kan me allemaal niets meer schelen. Ik doe het om Denys te kwetsen. Ik heb de afgelopen week zo verschrikkelijk geleden.

VIOLET

Denys en ik reizen naar St. Jean de Luz, onze huwelijksreis. Vita, ik stuur je uit iedere stad een telegram.

VITA

Je bent weer terug in Engeland. Denys is er alleen in het weekend en voor de rest van de week zijn we samen.

VIOLET

Weet je, ik geloof in zoveel dingen. Maar het meeste van alles geloof ik onverbeterlijk in een verafgelegen ongrijpbare maar absoluut heerlijke andere plek. Of ik jou daar ooit zal krijgen, is nog maar de vraag.

Waarschijnlijk niet. Ik verheug me wel op mijn opmerkelijk zwakke greep op de realiteit. Een klein rukje en ik ben los. Los van wat iedereen de werkelijkheid noemt. Mijn werkelijkheden zijn heel anders. Mijn werkelijkheden verbergen zich in bomen. Ze verschuilen zich in de zachte sissende wind die door het raam naar binnen sluipt en in m'n oor fluistert als ik schrijf. Ze maken muziek voor me als ik alleen ga wandelen. Weet je wel, Mitya, dat mijn enige werkelijk stevige en onverbreekelijke band met

deze wereld mijn liefde voor jou is? Ik denk, dat als jij er niet was, dat ik meer en meer in m'n eigen wereld zou gaan leven, totdat ik mezelf uiteindelijk helemaal in mezelf zou opsluiten.

VITA

Ik voel me teleurgesteld, maar ik weet niet precies waarom. Al jaren beschouw ik literatuur als iets dat zo wild en vrij is als de wind, iets onstuimigs, iets ontembaars iets onbestendigs. Maar de literatuur blijkt een stelletje keurige meneren te zijn in keurige grijze pakken, die over niets anders praten dan over vrouwen en auteursrechten. En die moeilijke opstellen schrijven over hoe je schrijven moet. Het leven, de literatuur, het ene omzetten in het andere. Wat is dat moeilijk! Ze geven me het gevoel dat ik moet schrijven zoals een ander, en dat ik moet leven zoals een ander. Het kan me allemaal gestolen worden. Het enige waar het op aankomt is iets plotselings, iets heftigs, iets dat een mensenleven kost. Iets dat gewoon rood, purper of blauw is, zoals die hyacinten daar, die zijn tenminste vrij van elke menselijke smet, elke zorg voor de naaste, iets hoogdravends, extatisch, onafhankelijk en puur. Ik ben overspannen. violet Vita , laten we weggaan. Weg van dit ziekelijke landschap met al die keurige nette heggen. En keurige nette pretjes.

VITA

We gaan weer naar Parijs en reizen door naar Monte Carlo.

VIOLET

We maken ons boek af.

VITA

Challenge is af. Er zijn momenten waarop ik zo gelukkig ben dat ik nauwelijks geloof dat ik leef.

Violet en Vita stoeien, vallen op de bank, stoeien verder en komen achter de bank terecht en zijn een klein moment niet meer te zien.

vita Er komt een stroom van verwijten. Dagelijks.

VIOLET

Uit Engeland.

VITA

Uit Parijs.

VIOLET

Het verwaarlozen van kinderen.

VITA

Wreedheid jegens echtgenoten. Het niet beantwoorden van brieven. Het schandaal.

VIOLET

Vita, je moet het hem zeggen. Je moet eerlijk tegen hem zijn. Je moet eerlijk zijn tegen mensen waar je van houdt en dat ben je niet.

VITA

Hij is me in alles tegemoet gekomen en hij heeft alles begrepen.

Jij, jij schijnt het helemaal niet door te hebben. Jij hebt niet dit door van wat er allemaal aan de hand is. Jij denkt dat het een bevlieging is, jij neemt de zaak totaal niet au serieux.

Jij denkt dat het van korte duur is, dat het wilde haren zijn zoals jij dat noemt. Maar denk je dat ik ooit bij jou zou weggaan, dat ik alles zou verlaten, dat ik alles op zou geven, jouw liefde, de liefde van mijn vader, de

liefde van mijn moeder, de liefde van m'n kinderen en bovendien mijn reputatie, dat ik dat allemaal op zou geven voor één enkele bevestiging???

Ik zeg tegen Harold, die ziek is, dat ik met je wegga, uit Engeland. Hij is er kapot van en barst in tranen uit. Ik schaam me, ik voel me een paria. Harold vraagt me of ik in ieder geval nog de veertien dagen van zijn ziekteverlof bij hem wil door brengen. Ik zeg tegen jou dat we niet kunnen vertrekken. Harold zegt tegen me dat als ik er over veertien dagen nog zo over denk, dat hij me dan niet langer in de weg zal staan.

Als ik jou was en jij mij was, dan zou ik zo hard vechten om je te houden, gedeeltelijk waarschijnlijk omdat ik niet de moed heb en de zelfbeheersing om te doen zoals jij en te zwijgen.

Harold zegt dat hij geen beroep kan doen op mijn plichtsgevoel of medelijden, dat dat allemaal maar onzin is, en dat het enige wat overblijft is dat hij zich beroept op zijn liefde voor mij en een beroep doet op mijn liefde voor hem. Hij vertrekt naar Parijs, ik pak m'n spullen. Ik weet niet of ik hem ooit nog terug zal zien.

VIOLET

We vertrekken naar Dover?

VITA

Ik breng je naar de boot.

VIOLET

Ik zie je morgen.

samen In Amiens.

VITA

In Amiens. Ik ben van mijn hele leven nog niet in zo'n idiote situatie geweest. Het decor is navenant. Een loeiende storm en een piepklein hotelkamertje dat alleen maar wordt verlicht door één enkel gasvlammetje. Ik ga misschien op zoek naar Violet. Zij wil onder geen enkele voorwaarde bij Denys blijven, ook niet als ik voorgoed met haar zou breken. Als ze naar Denys teruggaat, kom ik naar je toe. Ik ben zo verschrikkelijk eenzaam.

Denys is ook in Dover. We gaan samen naar Calais.

VIOLET

Ik sta je op te wachten op de kade.

VITA

Waarom ben je niet in Amiens?

VIOLET

Waarom heb je Denys bij je? Ik ben ziek.

vita Denys en ik stoppen je in bed in een hotel in Calais.

VIOLET

Daar begint Denys opeens te zeggen dat we maar met z'n drieën naar Jamaica moeten gaan om een suikerplantage te beginnen.

VITA

We hebben het overal over, behalve over waar we het eigenlijk over moeten hebben.

VIOLET

Daar hebben we het over de volgende dag als we in de trein naar Amiens zitten.

VITA

Ook niet.

VIOLET

Ook niet?

VITA

Nee, we zitten moppen en limericks op een papiertje te schrijven. En dan geeft Denys jou opeens een briefje waarop staat dat hij weet dat jij je besluit hebt genomen. Hij gaat zitten huilen. Ik ga in een andere coupé zitten. Wij hebben de Noordzee schoongeveegd, terwijl jullie dachten dat wij maar wat zaten te lanterfantten.

VIOLET

We nemen afscheid van Denys in Amiens.

VITA

En we gaan naar ons hotel.

VIOLET

Daar komt opeens mijn vader de lounge binnen.

VITA

Hij raast en tiert tegen ons. We kunnen nauwelijks ons lachen inhouden.

VIOLET

Quantité négligeable.

VITA

Hij heeft Scotland Yard gewaarschuwd.

VIOLET

Jaha, hij laat de havens bewaken.

VITA

Twee deserteurs.

VIOLET

Te laat, we zijn er al.

VITA

Gaat hij ons nou bewaken?

VIOLET

Ik denk het wel. Wij gaan de stad bekijken. Morgen vertrekken we.

VITA

Er staat jullie wat te wachten. Hetzij in België of in Frankrijk, dat weten we nog niet. Maar we nemen het nu eens een keertje niet langer.

Violet en Vita plakken snorretjes op en worden respectievelijk Denys en Harold.

VIOLET/DENYS

Goed, wij tweeën hebben elkaar zojuist voor het eerst ontmoet op die bewuste 14e februari 1920 in een tweepersoons éénmotorig vliegtuigje boven het Kanaal op weg naar Parijs. We zijn ook inderdaad geland op Orly.

VITA/HAROLD

Ja, het was een hele toer, mistig slecht weer. Maar Denys hier heeft een perfecte driepuntslanding weten te maken op vluchthaven Orly.

VIOLET/DENYS

Oh, dank je.

VITA/HAROLD

Het moet gezegd.

VIOLET/DENYS

Toen zijn wij linea recta in de trein gesprongen, en raaangggg naar Amiens!

VITA/HAROLD

Om onze respectievelijke vrouwen terug te halen.

VIOLET/DENYS

Ja het was even zoeken...

VITA/HAROLD

Ja ja, het was in Amiens, Hotel du Rhin.

VIOLET/DENYS

We hebben het gevonden.

VITA/HAROLD

We hebben het gevonden.

VIOLET/DENYS

En dan deed jouw vrouwtje open, dacht ik.

VITA/HAROLD

Nee nee, het was jouw vrouw.

VIOLET/DENYS

O ja, jouw vrouw?

VITA/HAROLD

Zeker weten het was jouw vrouw. Ze rende voor mij uit de trap op.

Goed, we gingen dus naar de kamer van mijn vrouw. Daar wipte Violet op de vensterbank naast mijn vrouw...

VIOLET/DENYS

Heel elegant.

VITA/HAROLD

Naast mijn vrouw.

VIOLET/DENYS

Zij vormden toen een soort front ten opzichte van ons. Bijzonder onredelijk.

VITA/HAROLD

Bijzonder onredelijk. En jij probeerde een begripvol gesprek te voeren met de dames. Maar ze waren vastbesloten om er met elkaar vandoor te gaan.

VIOLET/DENYS

Onbegrijpelijk.

VITA/HAROLD

Eerst kreeg Denys er van langs.

VIOLET/DENYS

Toen kreeg Harold er van langs.

VITA/HAROLD

En toen...

VIOLET/DENYS

... kregen we er allebei van langs.

VITA/HAROLD

En ja, het was heel pijnlijk. Want Denys heeft namelijk een frêle fysieke constitutie overgehouden aan de Eerste Wereldoorlog.

VIOLET/DENYS

Moeilijk, moeilijk.

VITA/HAROLD

Maar het moet gezegd Denys, jij sloeg dicht.

VIOLET/DENYS

Ik klapte dicht. Ik heb last van bloedarmoede, ik kreeg een wegtrekkertje, ik stond te shaken op mijn benen, ik moest frisse lucht happen. Op de gang ben ik toen even heel elegant tegen een pilaar gaan leunen.

VITA/HAROLD

Het was een heel mooi moment want er viel net een baan zonlicht over je heen. Je leek een beetje op een heilige in glas en lood.

VIOLET/DENYS

Dank je wel, dat is bijzonder attent.

VITA/HAROLD

Het moet gezegd, het moet gezegd.

VIOLET/DENYS

Ik hoor het vaker.

VITA/HAROLD

Ja, toen kwam Violet ook nog de gang op. Dat was een heel vervelend moment. Ze keek jou recht in de pupillen, en nou ja, zeg jij het zelf maar Denys...

VIOLET/DENYS

...dat ze een fysieke afschuw van me had. Hoogst merkwaardig.

VITA/HAROLD

Ondertussen ben ik teruggegaan naar mijn vrouw, naar haar kamer...

VIOLET/DENYS

...waar je heel redelijk met haar probeerde te praten...

VITA/HAROLD

Ja heel redelijk. Maar ze wilde absoluut met Violet ervandoor gaan. En mijn vrouw heeft wat Spaans bloed in de aderen, Mediterraan bloed, hartstochtelijk. Vroeger vond ik dat leuk, maar nou zit ik ermee.

VIOLET/DENYS

En toen heb jij die cruciale vraag gesteld, hè Har?

VITA/HAROLD

Ja, ik heb de vraag gesteld die de situatie 180 graden zou doen draaien. Ik heb gezegd: 'Vita, weet jij wel heel zeker dat Violet zo trouw is als zij zegt dat ze is?'

VIOLET/DENYS

Nou de kamer begon in dat hoofdje van jouw vrouwtje te tolleren, zeg. Ze stond te shaken op d'r benen.

VITA/HAROLD

Het was een moeilijk moment. Dat gaf mijn vrouw een enorme schok. Zij ging de kamer uit en klapte tegen Denys op.

VIOLET/DENYS

Ze botste op mijn borst. Pakte mij bijzonder onredelijk bij mijn bovenarm vast.

VITA/HAROLD

Sterke vrouw.

VIOLET/DENYS

En vroeg: 'Zeg Denys, heb jij ooit met je vrouw, als man en vrouw... nou ja.' Toen heb ik gezegd: 'Ja hoor eens Vietepiet, dat zeg ik niet. Dat is puur iets tussen mijn vrouw en mij.' Niet, Har?

VITA/HAROLD

Dat is waar, maar mijn vrouw insisterde. Ze pakte je weer vast en zei:
'Denys ik moet je werkelijk een inpertinente vraag stellen.'

VIOLET/DENYS

Nee Viet, dat zeg ik niet. Nee.

VITA/HAROLD

Nou, ondertussen zat jouw vrouw geloof ik een continental breakfast te eten in de ontbijtzaal. Mijn vrouw, Vita, komt de eetzaal binnen en stuift als een hyena, als een panter stuift ze op het tafeltje van Violet af, ze gaat recht voor haar staan en zegt: 'Waarom heb jij mij nooit verteld dat je me hebt bedrogen met Denys?'

Violet gaat op bank zitten en doet het snorretje af. Vita gaat zitten en doet ook het snorretje af.

violet Ik had het je gewoon kunnen uitleggen.

VITA

Ik kon niet meer denken, ik kon niet meer spreken. Ik heb mijn koffers gepakt en ik ben weggegaan.

VIOLET

Lieveling, het was zelfs nog futieler dan je je nu voor kunt stellen.

VITA

Als ik één minuut langer was gebleven had ik haar vermoord. Ik heb een brief geschreven waarin staat dat ik haar zes weken niet wil zien. Ze zegt dat ik haar heb verbannen, maar dat is niet zo. Ik kan het niet.

3

VIOLET

Het is na Amiens en het duurt nog anderhalf jaar...

VITA

Dan is het najaar 1921. Mijn boek komt uit. 'Dragon in Shallow Waters.'

VIOLET

Dan is het najaar 1921. En als ik naar Engeland kom ben jij vertrokken.

VITA

Ja, naar Zuid-Frankrijk Dat was ik toch al van plan.

VIOLET

Ik ga naar Parijs, ik ga terug naar Denys. Ik heb die nacht gedroomd dat ik voorgoed wegging in een soort ballingschap. Dat ik werd weggejaagd, met een stok. Denys Trefusis... Pas na een heel jaar zijn we er in geslaagd een modus vivendi te vinden. Daar moet ik aan toevoegen dat dat helemaal aan mij lag. Ik was afschuwelijk, hard, egoïstisch. Het is 1940, ik ben met mijn ouders naar Engeland gevlucht. De Tweede Wereldoorlog is begonnen. Ik bel je op.

VITA

We hebben elkaar al die jaren niet gezien.

VIOLET

Jawel, één keer.

VITA

Nee twee keer, de eerste keer in de Ritz in Parijs en de tweede keer op de boot van Calais naar Dover.

VIOLET

Oh, dus je hebt me wel gezien?

VITA

Ja, maar ik zat de hele reis in mijn hut. Ik heb je gemedan.

VIOLET

Ik ben op het toppunt van mijn leven. Ik ben een vooraanstaand schrijfster. Het literaire gepruts is eindelijk afgelopen. Ik heb zelfbeheersing, ik heb vrienden, ik heb bezit. Ik heb een salon in de beste Parijse traditie. Hou je van eten? Ach, ik ben er gek op. Ik heb een vrouw uit het dorp in dienst die voortreffelijk kookt. We besteden uren aan het verzinnen van nieuwe recepten.

VITA

Lushka, wat ben je toch een gevaarlijke vrouw. We moeten elkaar maar niet te vaak zien. Als ik je stem door de telefoon hoor word ik al helemaal onrustig.

VIOLET

Kijk, zo zat ik altijd.

VITA

Ja.

VIOLET

Zo zit ik ook op dat portret van Jaques Emile Blanche.

VITA

Daar zijn je knieën erg mooi.

VIOLET

Ja, daar heb ik ook die grote volle mond waarmee ik tweetalige geestigheden debiteer.

VITA

Je hebt een schaamteloos grote volle mond. Eigenlijk is je hoofd ook te groot, maar dat valt niet op, omdat de rest van je lichaam zo goed geproportioneerd is.

VIOLET

Ik ben een weduwe, ik ben een douarière, al sinds m'n vijfendertigste jaar.

VITA

Het is net alsof ik het geluid van vleugels hoor. De zware vleugels uit het verleden. Ben ik in Avignon, Carasconne, Venetië? Ik zou nu wel willen dat we destijds ondernemender waren geweest en niet altijd waren gestrand in Monte Carlo.

VIOLET

Ik heb op twee stemmen na de Prix Femina misgelopen.

VITA

Ik heb een literaire prijs gekregen, een cheque. Ik heb op een podium gestaan. En een keurige meneer in een keurig grijs pak heeft mij vergeleken met Milton.

VIOLET

Als ik op m'n tenen ga staan kan ik net in de zestig kijken.

VITA

Ik heb een Jaguar gekocht.

VIOLET

Ik kan zonder overdrijven zeggen dat plekken in mijn leven een even belangrijke plaats in nemen als mensen.

VITA

We hebben aan elkaar verteld...

VIOLET

...dat ik in Saint-Loup-de-Naud woon, dertig kilometer van Parijs...

VITA

...en ik op Sissinghurst Castle in Kent.

VIOLET

En dat het, volgens mijn gasten, spookt in de slaapkamers van de toren van Saint-Loup.

VITA

En dat ik werk in mijn toren. En dat ik, als ik uit het raam kijk, eindeloos ver over tuinen, velden en bossen kan kijken.

VIOLET

En dat ik een hele nieuwe vleugel heb laten bijbouwen in Saint-Loup.

VITA

En dat ik met Harold wel een jaar ben bezig geweest om alle brandnetels te verwijderen van Sissinghurst toen we het kochten.

VIOLET

Chacun sa tour.

VITA

Huh?

VIOLET

Ieder zijn toren.

VITA

Ik heb van jou gehouden en jij denk ik van mij.

Vita en Violet, chacun sa tour ging in première op 20 november 1987 in de studiozaal van de Brakke Grond in Amsterdam

Spel: Joan Nederlof (Violet Trefusis) en
Maureen Teeuwen (Vita Sackville-West)

Regie en scriptredactie: Jose Alders

Toneelbeeld: Hans Klasema

www.mugmetdegoudentand.nl

Met dank aan Mouna Goeman Borgesius, Marcel Musters, Ina Veen, Dory van Noort, Lennert Smits, De Brakke Grond en De Theaterunie

Mugmetdegoudentand (Amsterdam, 1985) is als theatergezelschap opgericht door regisseur Jan Ritsema en een aantal dat jaar afgestudeerde acteurs, waaronder Maureen Teeuwen, Joan Nederlof, Marcel Musters en Mouna Goeman Borgesius. De groep maakt voorstellingen gebaseerd op romans, krantenartikelen, dagboeken, brieven, documentaires, films, interviews, verhalen en de persoonlijke belevenissen van de makers. In de eerste jaren – ook ten tijde van *Vita en Violet* – lag de aandacht vooral op het werken met literaire teksten (Woolf, Goethe e.a.). Met het drieluik *Plaatsbepalingen* werd rond 1990 een nieuwe richting ingeslagen waarin de makers hun plek in de geschiedenis en de maatschappij probeerden te formuleren en vorm te geven. Vanaf toen stond en staat het verlangen om theater over ‘hier en nu’ te maken centraal. De mug maakt naast projecten voor theater ook televisie en experimenteert met het gebruik van andere media en disciplines.

Toneelwerk

Wilhelm Meisters leerjaren – 1985

Om Eleanor – 1986

Tegen de tachtig – 1987

Vita en Violet, chacun sa tour – 1987*

Wij Christina – 1989
Wederopbouw, onze ouders – 1989
De 14 rode hutjes – 1990
Variety, plaatsbepaling 1 – 1990
Het is nu, plaatsbepaling 2 – 1991
M. versus M., plaatsbepaling 3 – 1991
De miraculeuze come-back van Mea L. Loman – 1993*
Lost in Hotel Paradise – 1993
Video / Games – 1993
Onder controle (Into The Impossible) – 1994
Enter – 1995
CO*STAR – 1996
Ruimte – 1997
De moed – 1998
In concert – 1998
In de rui – 1998
In de lucht – 2000
Play Back, The Story of Their Lives – 2000
Mexico, The Paradise in Me – 2001
M / V, terug naar af – 2002
Tourist – 2002
Frederique/ Greta/ Clarence/ Brunhilde/ Jan–Jerome/ Lee/ Ludwig/ Nico/ Vince –
2003
Smoeder – 2004*
Brak – 2005*

Brünnhilde 40+ – 2005

Mug Inn – 2006*

Quality Time – 2006 *

Immovably Centred – 2008*

Sexappeal – 2008

Inside Out – 2008*

Hannah en Martin – 2009*

Verlichtinglight – 2010*

Meepesaant – 2011*

Wat is het nu – 2011*

Funzone – 2012

Superkapitalisten – 2012*

* Deze teksten verschenen eerder in de reeks van

De Nieuwe Toneelbibliotheek (# 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 87, 171 en #
172)

Deze tekst is uitgegeven in de serie *Sleutelteksten*.

Sleutelteksten: In 2013-14 worden met steun van het Fonds Podiumkunsten bij De Nieuwe Toneelbibliotheek vijftientwintig Nederlandse toneelteksten uitgegeven, geschreven in de periode tussen 1970–2000, die van belang zijn geweest voor het Nederlands toneel.